

КРИВИЛЬОВА Олена
*доктор педагогічних наук,
професор кафедри професійної освіти та технологій
Бердянського державного педагогічного університету*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ДО НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Під впливом сучасних освітніх тенденцій і державного регулювання залучення України до глобального освітнього середовища зумовлює необхідність системного вдосконалення національної освіти. Одним із ключових завдань закладів вищої освіти стає підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних до генерації інноваційних ідей, розв'язання складних комплексних завдань у сфері професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, а також до забезпечення якісної підготовки педагогічних кадрів для цієї галузі. Наголошується на формуванні здатності застосовувати методологічний інструментарій наукової й педагогічної діяльності, здійснювати самостійні наукові дослідження та отримувати результати, що характеризуються науковою новизною і мають теоретичну та практичну значущість [1].

Зазначені вимоги відображено у цілях та програмних результатах навчання циклу дисциплін професійної і практичної підготовки здобувачів ступеня доктора філософії з професійної освіти. Так, освітній компонент «Сучасні аспекти розвитку професійної освіти» спрямований на формування цілісного розуміння закономірностей і провідних тенденцій розвитку професійної освіти в Україні, утвердження позитивного ставлення до національної педагогічної спадщини та досвіду діяльності провідних професійних шкіл, а також розвиток умінь творчого застосування ідей вітчизняної педагогічної думки у власній професійній практиці. Освітній компонент «Науковий семінар» забезпечує формування теоретичних знань і практичних умінь, необхідних для організації та проведення наукових семінарів різного рівня на належному фаховому рівні. Дисципліна «Методологія і методи наукових досліджень» орієнтована на розвиток методологічної культури та підготовку до здійснення педагогічних досліджень і написання дисертаційних робіт відповідно до сучасних вимог щодо якості наукових результатів.

Реалізація змісту освітніх компонентів забезпечує формування загальних і спеціальних компетентностей, а також досягнення визначених програмних результатів навчання. Підготовка майбутніх докторів філософії здійснюється з урахуванням особливостей обраної спеціалізації та супроводжується науково-педагогічною підтримкою, спрямованою на досягнення індивідуальних освітніх і дослідницьких цілей. Здобувачам надаються можливості для реалізації власних наукових інтересів через виконання досліджень за обраною тематикою та вибір дисциплін, що поглиблюють теоретичні, методичні й методологічні засади професійної освіти з урахуванням сучасних галузевих інновацій. Зокрема, освітній компонент «Професійна освіта в умовах сталого розвитку» спрямований

на формування системного наукового бачення проблем і тенденцій розвитку професійної освіти у контексті державної освітньої політики, зорієнтованої на розвиток людського капіталу відповідно до принципів сталого розвитку. Особлива увага приділяється розвитку дослідницьких компетентностей, зокрема здатності здійснювати науковий аналіз процесів трансформації професійної освіти, виявляти взаємозв'язки між освітніми реформами та досягненням глобальних цілей сталого розвитку, а також обґрунтовувати інноваційні підходи до підготовки фахівців. Освітній компонент передбачає залучення здобувачів до виконання науково-дослідницьких завдань, участі у наукових проєктах, підготовки публікацій і апробації результатів досліджень, що сприяє поглибленню розуміння стратегічних пріоритетів модернізації професійної освіти, інтеграції з потребами ринку праці. Забезпечується підготовка педагогів нової генерації, здатних до наукового пошуку, критичного осмислення освітніх процесів і впровадження ідей сталого розвитку у власну професійну та дослідницьку діяльність.

Матеріально-технічне забезпечення є важливим чинником досягнення цілей освітньо-наукової програми та програмних результатів навчання, що забезпечує належні умови для ефективного провадження освітньої та наукової діяльності. До ключових ресурсів належать офіційний сайт закладу вищої освіти як інструмент інформаційної відкритості та комунікації; електронна бібліотека та репозитарій, що забезпечують доступ до наукових і навчальних матеріалів; Медіа-центр, який підтримує сучасні формати подання освітнього контенту; віртуальне навчальне середовище Moodle. Вагомого значення набуває також доступ до міжнародних наукометричних баз даних, які розширюють можливості здійснення якісних наукових досліджень і апробації їх результатів. Невід'ємною складовою є навчально-методичне забезпечення освітніх компонентів, що гарантує системність і цілісність освітнього процесу.

Освітньо-наукова програма «Теорія та методика професійної освіти» зі спеціальності А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями) орієнтована на формування студентоцентрованого освітнього середовища, що ґрунтується на системному, компетентнісному, інтегративному, аксіологічному та акмеологічному підходах і забезпечує розвиток готовності здобувачів третього рівня вищої освіти до здійснення науково-дослідницької та інноваційної діяльності. Структурно-логічна організація освітнього процесу вибудована з урахуванням послідовного опанування освітніх компонентів і спрямована на формування теоретико-практичної бази для ефективного проведення наукових досліджень, а також на реалізацію науково-дослідницької складової програми протягом усього періоду підготовки здобувачів. Зміст освітніх компонентів передбачає поетапне здійснення науково-педагогічного дослідження відповідно до індивідуального плану аспіранта, охоплюючи науково-теоретичну, науково-методичну, організаційну та інші напрями дослідницької діяльності.

У межах освітньо-наукової програми здобувачам ступеня доктора філософії забезпечуються належні умови для реалізації самостійної науково-дослідницької діяльності та здійснення педагогічних експериментів, спрямованих на перевірку висунутих наукових гіпотез і впровадження

інноваційних підходів у сфері професійної освіти. Результати апробації наукових досліджень систематично (двічі на рік) обговорюються на засіданнях міжкафедрального семінару, що забезпечує їх фахову експертизу та наукову рефлексію. Здобувачі активно презентують результати власних досліджень на наукових заходах різного рівня. Важливою складовою є підготовка та оприлюднення результатів досліджень у фахових наукових виданнях, збірниках наукових праць та інших науково-інформаційних ресурсах, що сприяє їх інтеграції у вітчизняний і міжнародний науковий простір.

До процесу професійного становлення здобувачів ступеня доктора філософії залучається програма підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників «ARS DOCENDI», яка розширює можливості їхнього фахового розвитку. У межах цієї програми майбутнім докторам філософії з професійної освіти надається право обирати окремі навчальні модулі, що забезпечує можливість формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку відповідно до їхніх наукових інтересів і професійних потреб.

Отже, поєднання змістовно вибудованих освітніх компонентів, розвиненого матеріально-технічного забезпечення, можливостей для апробації результатів наукових досліджень і реалізації індивідуальної освітньої траєкторії забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних до наукового пошуку, критичного мислення та ефективного розв'язання актуальних проблем професійної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України № 924 від 26.06.2024 р. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/92635/

КУЗНЕЦОВ Олексій

здобувач наукового ступеня доктора філософії (PhD), спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Рівненського державного гуманітарного університету

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ПЛАТФОРМ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІКИ

Сучасний розвиток суспільства характеризується активною цифровою трансформацією системи вищої освіти. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій, цифрових ресурсів і освітніх платформ сприяє формуванню цифрового освітнього середовища закладів вищої освіти та розширює можливості організації освітнього процесу. У цих умовах зростає роль цифрових освітніх платформ, які використовуються для організації навчання, комунікації, співпраці здобувачів освіти та представлення результатів навчальної діяльності. Їх застосування сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності та розвитку комунікативних умінь здобувачів освіти.